

IZVJEŠTAJ

O FUNKCIONIRANJU SISTEMA KOLEKTIVNOG OSTVARIVANJA AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA U BOSNI I HERCEGOVINI ZA PERIOD 2005 - 2010. GODINA

Mostar, oktobar 2011. godine

SADRŽAJ

Pravna osnova.....	3
I. Uvodne napomene o sistemu kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava.....	3
II. Funkcioniranje sistema autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini u periodu od 2005. do 2010. godine.....	5
III. Zaključak.....	7
IV. Efekti primjene Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava („Službeni glasnik BiH” broj 63/10).....	8
V. Prijedlog zaključka.....	10
VI. Prilog: Poslovanje postojećih kolektivnih organizacija.....	
1. Poslovanje „Sine qua non” d.o.o. Sarajevo.....	Prilog 1.
2. Poslovanje UG „Uzus” Sarajevo.....	Prilog 2.
3. Poslovanje UG „Kvantum” Bijeljina.....	Prilog 3.
4. Poslovanje „Elta-kabel” d.o.o. Doboj.....	Prilog 4.

IZVJEŠTAJ

o funkcioniranju sistema kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini u periodu 2005 – 2010. godina

Pravna osnova

Izradom ovog Izvještaja Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine izvršava svoju obavezu koja proistječe iz:

- člana 12. Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava („Službeni glasnik BiH" broj 63/10);
- zaključka sa 80. sjednice Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održane 30. 6. 2010. godine, koji je usvojen uz tač. 4. i 5. dnevnog reda – Prijedlog Zakona o autorskom i srodnim pravima i Prijedlog Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, koji glasi: **"Ustavnopravna komisija Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine godinu nakon usvajanja zakona iz tač. 4. i 5. razmotrit će efekte njihovih izmjena i eventualno predložiti izmjene i dopune"**;
- zaključka sa 48. sjednice Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održane 13.7.2010. godine, koji je usvojen uz tač. 5. i 6. dnevnog reda - Prijedlog Zakona o autorskom i srodnim pravima i Prijedlog Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, koji glasi: **„Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine traži od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine da, nakon godinu dana od dana usvajanja Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine podnese izvještaj o efektima primjene navedenog zakona"**;
- zaključka sa 130. sjednice Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održane 19.8.2010. godine, kojim je Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine **zadužen da, godinu po usvajanju Zakona o autorskom i srodnim pravima i Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, sačini i Vijeću ministara Bosne i Hercegovine podnese izvještaj o efektima primjene navedenih zakona.**

I. Uvodne napomene o sistemu kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava

Subjektivno autorsko pravo, kao i subjektivna srodna prava pripadaju kategoriji privatnih prava. Suština imovinskih ovlaštenja koja su sadržana u ovim subjektivnim pravima svodi se na ovlaštenje titulara da ubere ekonomsku korist od upotrebe predmeta zaštite u sferi javne komunikacije. Ta ovlaštenja čine imovinu titulara prava kojom on upravlja u skladu sa svojom voljom i interesima. Osnovni akt tog upravljanja jeste akt volje da se drugom licu zabrani, ili, pod određenim uvjetima, dopusti korištenje predmeta zaštite. Zabrana djeluje *ex lege*, budući da su imovinska prava titulara isključive prirode i djeluju prema svima. Dopuštanje drugom licu da koristi predmet zaštite titular prava formalizira zaključenjem ugovora sa zainteresiranim licem

(korisnikom predmeta zaštite). U slučajevima kad lično titular prava zaključuje ugovor, ili to čini posredstvom predstavnika koji, na osnovi punomoći, djeluje u ime i za račun titulara prava, govori se o individualnom ostvarivanju prava.

Individualno ostvarivanje autorskog i srodnih prava nosi u sebi jedan sistemski problem. Naime, za pojedine vrste predmeta zaštite (npr., muzička djela, interpretacije, fonogrami) i pojedine oblike njihovog korištenja (npr., emitiranje na RTV) zakonito korištenje podrazumijeva potrebu permanentnog pregovaranja i zaključivanja velikog broja ugovora sa mnogobrojnim zainteresiranim korisnicima, ubiranje naknade za korištenje od velikog broja subjekata, kao i praćenje izvršenja tih ugovora, uključujući i traženje sudske zaštite u slučaju povrede prava. Ta činjenica izlaže ne samo titularne prava već i korisnike predmeta zaštite transakcionim troškovima koji su toliko visoki da obesmišljavaju i onemogućavaju poslovanje na taj način. Još od sredine 19. vijeka odgovor na ovaj izazov sadržan je u konceptu kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava.

Cilj kolektivnog ostvarivanja prava je da velikom broju korisnika omogući masovno zakonito korištenje predmeta zaštite velikog broja titulara prava uz zaključenje jednog ili svega dva-tri ugovora sa isto toliko saugovarača, kako bi se transakcioni troškovi sveli u razumne okvire. Suština kolektivnog ostvarivanja prava je u tome da titulari prava ovlaste jednog subjekta koji će u svoje ime, a za njihov račun uspostavljati pravne odnose sa korisnicima i od njih ubirati naknadu. Da bi mogao djelovati prema korisnicima u svoje ime, taj subjekt mora koncentrirati u svom portfoliju prava na korištenje predmeta zaštite svih titulara koji su ga ovlastili. Zato titulari prava tom subjektu prenose svoja isključiva ovlaštenja za korištenje svojih predmeta zaštite, a on ista ovlaštenja ugovorom ustupa korisnicima. Na taj način, kad jedan korisnik (npr., RTV stanica) zaključi ugovor s tim subjektom, on je za cijeli ugovorni period osigurao pravo da koristi sve predmete zaštite svih titulara prava za čiji račun taj subjekt djeluje. Tehnički naziv tog subjekta jeste „organizacija za kolektivno ostvarivanje prava“ (u daljnjem tekstu: organizacija).

Sa stajališta građanskog prava, odnos između titulara prava i organizacije zasniva se na dva tipa ugovora. Jedan ugovor je o isključivom ustupanju imovinskih ovlaštenja organizaciji za predmete zaštite pojedinog titulara prava. Na taj način organizacija postaje subjekt više vrsta imovinskih ovlaštenja na velikom broju predmeta zaštite mnogobrojnih titulara prava. Drugi tip ugovora je ugovor o komisionu kojim svaki titular prava (komitent) naloži organizaciji da u svoje ime, a za njegov račun (dakle, u statusu komisionara) stavi u promet imovinska ovlaštenja koja je pribavila, tj. ustupi ih uz naknadu svakom zainteresiranom korisniku. Budući da djeluje za račun titulara prava, organizacija je dužna, po odbijanju svoje provizije (naknade za uslugu), da raspodijeli titularima prava naknadu ubranu od korisnika.

Ovaj osnovni koncept organizacije može funkcionirati na osnovi općih pravila obligacionog prava bez posebnih propisa o kolektivnom ostvarivanju prava. Historijski gledano, to je i bio slučaj u razvijenim evropskim državama tokom druge polovine 19. i prve polovine 20. vijeka. U suštini, to je bio slučaj i u Bosni i Hercegovini sve do donošenja Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava („Službeni glasnik BiH" broj 63/10), odnosno do početka njegove primjene 11.8.2010. godine. Posebni propisi o kolektivnom ostvarivanju prava imaju cilj da imperativnim normama smanje autonomiju volje ugovornih strana na relaciji titular prava – organizacija – korisnik, te da na taj način smanje prostor za eskalaciju problema koji su takvom sistemu imanentni. Osnovne odlike modernog sistema kolektivnog ostvarivanja prava su:

- neprofitni karakter organizacije,
- specijalizacija organizacije za kolektivno ostvarivanje određenih prava na određenim vrstama predmeta zaštite,
- *de iure* ili *de facto* monopolski položaj organizacije (pošto je praksa funkcioniranja kolektivnog ostvarivanja prava pokazala da konkurencija među organizacijama ne daje

dobre rezultate kako sa stajališta smanjenja transakcionih troškova, tako i pravne sigurnosti korisnika, jedna od prvih stvari koje su uređene posebnim propisima o kolektivnom ostvarivanju prava jeste uvođenje monopolskog položaja organizacije),

- demokratičnost upravljanja organizacijom,
- transparentnost njenog rada,
- zabrana diskriminatorne prakse organizacije prema pojedinim titularima prava, kao i prema pojedinim korisnicima,
- pravičnost u raspodjeli ubrane naknade titularima prava,
- efikasnost u materijalnom poslovanju,
- državni nadzor nad radom organizacija.

II. Funkcioniranje sistema autorskog i srodnih prava u BiH u periodu od 2005. do 2010. godine

Analizirajući situaciju u Bosni i Hercegovini tokom perioda od 2005. do 2010. godine, mora se konstatirati da materija kolektivnog ostvarivanja prava suštinski nije bila uređena. Osim što je utvrdio nadležnost Instituta da izdaje dozvolu za rad organizaciji, kao i da vrši nadzor nad njenim funkcioniranjem pod uvjetima propisanim Pravilnikom o stručnim kriterijima za obavljanje djelatnosti ostvarivanja autorskog prava i srodnih prava („Službeni glasnik BiH" broj 10/02), Zakon o autorskom i srodnim pravima u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH" br. 7/02 i 76/06, u daljnjem tekstu: Zakon iz 2002. godine) je sva specifična pitanja sistema kolektivnog ostvarivanja prava ostavio otvorenim. Štaviše, u Zakonu iz 2002. godine nigdje nije ni spomenut pojam kolektivnog ostvarivanja prava, već je, umjesto toga, korišten izraz „ostvarivanje prava posredstvom predstavnika". Iako direktno suprotan pojmu kolektivnog ostvarivanja prava, ovaj izraz je tumačen u praksi kao kolektivno ostvarivanje prava, a izraz „predstavnik" je tumačen kao „organizacija". Uređenje spomenutih elemenata koji čine osobenost sistema kolektivnog ostvarivanja prava potpuno je izostalo.

Na osnovi nadležnosti iz čl. 87, 106. i 109. Zakona iz 2002. godine i primjenom stručnih kriterija utvrđenih Pravilnikom, Institut za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo BiH (pravni prethodnik današnjeg Instituta za intelektualno vlasništvo BiH, za poslove u području intelektualnog vlasništva) dodijelio je dozvole sljedećim specijaliziranim pravnim licima:

1. **„Sine qua non" d.o.o. Sarajevo**, Agencija za zastupanje i zaštitu autorskih prava, za ostvarivanje:
 - prava autora na osnovi punomoći autora, punomoći organizacija autora ili drugih nosilaca autorskih prava,
 - prava umjetnika izvođača na osnovi punomoći umjetnika izvođača, organizacija umjetnika izvođača ili drugog nosioca prava umjetnika izvođača.
(akt broj: IP-5694/02-01SŽ od 4.6.2002. godine)
2. **UG „Uzus" Sarajevo**, Udruženje nezavisnih muzičkih autora, izvođača, aranžera i javnih ličnosti, za ostvarivanje:
 - prava umjetnika izvođača na osnovu punomoći umjetnika izvođača, organizacija umjetnika izvođača ili drugog nosioca prava umjetnika izvođača.
(akt broj: IP-5472/03-01SŽ od 30.7.2003. godine)

3. **UG „Kvantum” Bijeljina**, Udruženje za zaštitu diskografskih izdanja iz Bijeljine, za:
- obavljanje djelatnosti ostvarivanja prava proizvođača fonograma.
(akt broj: IP-5333/05-04VL od 10.10.2005. godine)

4. **„Elta-kabel” d.o.o. Doboj**, Preduzeće za prenos zvuka, slike ili ostalih informacija kablovima, za:
- obavljanje djelatnosti ostvarivanja autorskog prava i prava radiodifuznih organizacija.
(akt broj: IP-3905/06-04VL od 6.5.2006. godine).

Iz dozvola dodijeljenih postojećim organizacijama je vidljivo da postoji djelimično preklapanje njihovog djelokruga, što je omogućilo stvaranje konkurencije među organizacijama. Sa stajališta modernog sistema kolektivnog ostvarivanja autorskog prava, ta nepovoljna okolnost posljedica je nepostojanja zakonske odredbe koja bi zabranila takvu pojavu. U tom smislu, Institut nije imao zakonsku osnovu da dozvolama koje izdaje razgraniči djelokrug pojedinih organizacija.

Prvi problem koji se pojavio je legitimacija organizacije da pred korisnicima istupa u svoje ime, a za račun titulara prava. Komisioni posao je valjan ako komisionar ima ono isključivo pravo koje želi da ustupi korisniku. To znači da se organizacija (komisionar) mora legitimirati pred korisnikom putem spiska titulara prava (komitenata), spiska predmeta zaštite (tzv. repertoara) i spiska konkretnih imovinskih ovlaštenja koja je od njih pribavila. To ima nekoliko posljedica. Prva posljedica je da odluka korisnika da li će zaključiti ugovor sa organizacijom zavisi od toga da li se na tim spiskovima nalazi ono što korisniku treba; druga je da postoji mogućnost da neka druga organizacija nudi korisniku repertoar nekih drugih titulara prava pod uvjetima koji su povoljniji. U Bosni i Hercegovini je, kako je već rečeno, stupanjem na snagu Zakona iz 2002. godine uveden postupak izdavanja dozvole za rad organizacijama. Organizacije, kao, npr., „Sine qua non” d.o.o., takvu dozvolu za rad koristile su kao legitimaciju pred korisnicima, predstavljajući se kao jedini komisionar svih titulara prava iz specijalizacije koja je dozvolom definirana. Iz načina njihovog poslovanja nije bilo vidljivo da one na kolektivan način ostvaruju prava samo ograničenog broja titulara, te da korisnici, uprkos zaključenom ugovoru sa tom organizacijom i plaćanju naknade utvrđene tarifom, veliki broj predmeta zaštite iz njene specijalizacije i dalje koriste nezakonito. Praksa da se članstvom u udruženju titulara prava (npr., muzičkih autora) u organizaciji automatski i grupno ustupaju njihova imovinska ovlaštenja i zaključuje ugovor o komisionu je manjkava sa stajališta propisa obligacionog prava, te nikakva državna dozvola za rad organizacije ne može konvalidirati tu manu. U tom smislu, primjetna je pojava da su organizacije korisnicima „ustupale” i ona prava koja nemaju, tako da su korisnici koji su organizaciji plaćali naknadu za korištenje predmeta zaštite iz njene specijalizacije bili u zabludi o obimu repertoara za koji su pribavili prava. Ovaj problem nepotpune legitimacije organizacije svakako je negativno utjecao na spremnost korisnika da zaključuju ugovore sa njom.

Drugi problem se odnosi na statusni oblik organizacije, a povezan je sa pitanjem da li je organizacija profitni ili neprofitni subjekt. Iz spiska organizacija koje su dobile dozvolu Instituta evidentno je da su „Sine qua non” i „Elta-kabel” privredna društva sa ograničenom odgovornošću, a „Uzus” i „Kvantum” udruženja. U uvjetima kad Zakon iz 2002. godine nije propisao da organizacija mora biti neprofitni subjekt, jasno je da nije moglo biti nikakvih ograničenja za slobodu izbora statusnog oblika koji će organizacija imati. Ipak, ne može se previdjeti činjenica da organizaciona struktura i način upravljanja privrednim društvom sa ograničenom odgovornošću manje pogoduju neprofitnosti organizacije nego što je slučaj sa udruženjem. Ovo pitanje je važno zato što se tiče najdubljeg smisla kolektivnog ostvarivanja prava, a to je da titulari prava svojom voljom povjere organizaciji da za njihov račun ostvaruje prava, odnosno ubire naknadu za korištenje predmeta zaštite. U tom smislu, neprofitni karakter organizacije je njeno „prirodno” svojstvo o čijem očuvanju se staraju titulari prava koji su organizaciju stvorili radi svojih ekonomskih interesa, a ne zbog nje same. Kad organizacija ima karakter privrednog društva sa ograničenom odgovornošću, jasno je da titulari prava nisu njeni

osnivači, niti da upravljaju njome, jer taj oblik organizacije pravnog lica nema organe u kojima bi oni bili predstavljeni.

Na to se nadovezuju problemi demokratičnosti, transparentnosti i efikasnosti rada organizacije. Naime, postoji rizik da se organizacija otuđi od svojih komitenata i počne da daje primat interesima svojih osnivača (ukoliko to nisu komitenti) ili zaposlenih. Da bi se to spriječilo, neophodno je da postoje mehanizmi kojima komitenti (titulari prava) ostvaruju demokratsku kontrolu rada organizacije putem odgovarajućih organa upravljanja na kojima se donose planovi rada i kojim se polažu računi poslovanja. Sve organizacije u Bosni i Hercegovini u izvještajnom periodu manifestirale su naglašen deficit transparentnosti i demokratičnosti svog rada, čime su dovele u sumnju svoju osnovnu misiju.

Pošto je potpuno jasno da organizacija mora iz ubrane naknade pokrivati troškove svog rada, pitanje odnosa između sredstava koja su na ime naknade raspodijeljena titularima prava, s jedne, i troškova rada organizacije, s druge strane, jedan je od indikatora efikasnosti njenog rada, odnosno opravdanja njenog postojanja. Iako sve organizacije u Bosni i Hercegovini u izvještajnom periodu iskazuju visok stepen ekonomske neefikasnosti (pojedine čak troše sav ili gotovo sav novac na pokriće troškova svog rada), evidentno je da to pitanje titulari prava ni u jednoj nisu pokrenuli putem upravljačkih mehanizama organizacije, već je to sporadično činjeno putem medija. To samo potvrđuje konstataciju da su organizacije u Bosni i Hercegovini otuđene od titulara prava radi kojih bi trebalo da postoje i da slijede neke partikularne interese svojih osnivača, rukovodilaca ili zaposlenih.

Konačno, nedemokratičnost i netransparentnost poslovanja organizacije predstavljaju osnov za sumnju u pravičnost kao logičan princip raspodjele ubrane naknade titularima prava. Upadljivo odsustvo podataka o tome koji se kriteriji primjenjuju prilikom određivanja iznosa koji se raspodjeljuje pojedinim titularima prava, kao i konkretnih iznosa koji su raspodijeljeni navodi na zaključak da se ti podaci čuvaju kao tajna koja bi, u slučaju njenog otkrivanja, mogla kompromitirati organizaciju i baciti nepovoljno svjetlo na njen rad.

Prilikom donošenja opće ocjene o radu organizacija u Bosni i Hercegovini u izvještajnom periodu, kao i o aktivnostima Instituta na kontroli njihovog rada, mora se imati u vidu sljedeće:

- svi podaci o poslovanju organizacija pribavljeni su od njih samih, a ne nezavisnim i stručnim istraživanjem. To znači da se ovaj izvještaj ograničava na analizu neprovjerenih podataka koje su organizacije uputile Institutu na njegov zahtjev, te da se na osnovi toga donose pojedini zaključci;
- nadležnost Instituta da kontrolira rad organizacija je bila vrlo ograničena i svodila se na to da dodjeljuje dozvolu za rad ukoliko su ispunjeni uvjeti iz Pravilnika, te da oduzme tu dozvolu ako spomenuti uvjeti prestanu biti ispunjeni. Budući da se radi o tehničkim, odnosno kadrovskim uvjetima, stvarna kontrola je bila van nadležnosti Instituta.

III. Zaključak

Sistem kolektivnog ostvarivanja prava u Bosni i Hercegovini u izvještajnom periodu takoreći nije postojao, što se može zaključiti ne samo na osnovi slabih ekonomskih efekata poslovanja organizacija nego i po načinu njihovog rada. Model organizacije nije postavljen logično – od titulara prava ka upravi organizacije, već obrnuto: nekoliko fizičkih ili pravnih subjekata osnuje organizaciju koja naknadno pribavlja legitimitet od onih zbog kojih postoji. U uvjetima kada ne postoje transparentnost i demokratičnost poslovanja, ima mjesta za sumnju u prave ciljeve postojanja organizacija.

Sve organizacije u Bosni i Hercegovini u izvještajnom periodu poslovale su u prostoru pravne praznine, bez posebnih pravila definiranih zakonom. Zbog tog razloga se njihovo poslovanje, koje je, inače, u najvećem dijelu nespojivo sa spomenutim principima modernog sistema kolektivnog ostvarivanja prava, ne može jednoznačno okarakterizirati kao protivzakonito. Ovom konstatacijom organizacije se ne amnestiraju od odgovornosti za eventualne propuste u vezi sa poštivanjem propisa koji reguliraju status pravnih lica, računovodstvo, knjigovodstvo, poreske obaveze i ugovorne obaveze.

Stupanjem na snagu Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini konačno se zatvara spomenuta pravna praznina i stvara čvrst i moderan okvir za provođenje sistema kolektivnog ostvarivanja prava prema svojoj originalnoj misiji: službi ekonomskim interesima titulara prava, koji postaju glavni agens sistema, uz vođenje računa o legitimnim interesima korisnika.

IV. Efekti primjene Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 63/10)

Članom 44. Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 63/10) predviđeno je da organizacije autora i drugih nosilaca autorskih prava, te druga pravna lica specijalizirana za ostvarivanje autorskog prava koja su obavljala poslove kolektivnog ostvarivanja autorskog prava prije stupanja na snagu ovog zakona nastavljaju da rade i poslije stupanja na snagu ovog zakona.

Dalje, prema stavu (2) navedenog člana Zakona, sve postojeće kolektivne organizacije dužne su svoj statusni oblik i svoje poslovanje da usklade sa odredbama novog zakona i podnesu zahtjev za izdavanje nove dozvole za obavljanje poslova kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava uz dokaze o ispunjenju uvjeta prema „novom“ zakonu u roku od dvije godine od stupanja na snagu ovog zakona (odnosno do 11.8.2012. godine).

S ciljem uspostavljanja i efikasnog djelovanja sistema ostvarivanja autorskog i srodnih prava, uključujući i kolektivno ostvarivanje, Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine je u zakonskim rokovima pripremio sve provedbene propise, i to:

- Pravilnik o medijaciji radi zaključenja kolektivnog ugovora o kablovskoj retransmisiji radiodifuzno emitiranih djela („Službeni glasnik BiH“ broj 11/11),
- Pravilnik o načinu i formi ispunjavanja uvjeta za davanje dozvole pravnim licima za obavljanje poslova kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 44/11),
- Odluku o iznosima naknada za reproduciranje za privatnu i drugu vlastitu upotrebu autorskih djela i predmeta srodnih prava („Službeni glasnik BiH“ broj 77/11).

Da bi se animirala najšira javnost, a posebno autori i korisnici, Institut je preduzeo brojne aktivnosti i organizirao niz seminara i radionica, među kojima:

1. U saradnji sa WIPO-om – Svjetskom organizacijom za intelektualno vlasništvo, Ženeva, organiziran je nacionalni seminar o temi: Kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava u Sarajevu 28.10.2010. godine;
2. U saradnji sa IPR projektom zaštite intelektualnog vlasništva u Bosni i Hercegovini USAID-a održani su seminari u Sarajevu, Banjoj Luci i Brčkom o pravnom okviru za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini, u periodu maj - juni 2011. godine.

Seminarima su prisustvovali predstavnici postojećih organizacija koje djeluju u Bosni i Hercegovini, brojni autori, predstavnici reprezentativnih udruženja korisnika (elektronski mediji, RTV, ugostitelji i drugi).

Rukovodstvo Instituta je organiziralo brojne sastanke sa autorima, udruženjima autora i predstavnicima reprezentativnih udruženja korisnika.

Kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava bila je i tema više sastanaka Vijeća za autorsko i srodna prava, savjetodavno-koordinacionog organa Instituta, na kojem je, između ostalog, organizirana i tematska sjednica o zakonskom okviru i djelovanju Regulatorne agencije za komunikacije (RAK), te o odnosima sa kolektivnom organizacijom u funkciji osiguranja dokaza o zaštiti autorskih prava od korisnika.

S ciljem dostupnosti javnosti svih informacija u vezi sa sistemom autorskog i srodnih prava prema novim zakonima iz 2010. godine, u saradnji i uz tehničku pomoć EU i IPR projekta USAID-a, Institut je pripremio i štampao popularne publikacije pod nazivom:

- Osnivanje udruženja za zaštitu autorskih prava (zvanična publikacija WIPO-a, prof. dr. Ulrich Uchtenhagen, prevedena na tri službena jezika u BiH),
- brošura „Autorsko i srodna prava u Bosni i Hercegovini” u kojoj su obrađena oba zakona, o autorskom i srodnim pravima i o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava (priredila: direktorica Instituta za intelektualno vlasništvo BiH) i
- afiša – zaštita autorskog prava.

I pored uspostavljenog pravnog okvira i niza promotivnih aktivnosti, do zaključenja ovog izvještaja nijedno udruženje niti postojeća organizacija nisu dostavili zahtjev Institutu za izdavanje dozvole za kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava u skladu sa odredbama Zakona.

Iako je primjena Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava na početku, već sada su vidljivi određeni pozitivni efekti njegove primjene:

- animirani su autori i drugi nosioci prava s ciljem organiziranja kolektivnih organizacija;
- reprezentativna udruženja korisnika su aktivnije uključena u uspostavljanje novog sistema, a naročito pri pregovaranju radi utvrđivanja tarife;
- Institut je dobio proširena ovlaštenja za vršenje nadzora nad radom kolektivnih organizacija, uključujući i pravo da u svako vrijeme zahtijeva od kolektivne organizacije izvještaj o vođenju poslova, kao i uvid u poslovne knjige i drugu poslovnu dokumentaciju.

Puni efekti primjene Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava će biti vidljivi tek nakon izdavanja dozvole i stavljanja u funkciju organizacija za kolektivno ostvarivanje u skladu sa sistemom koji je utvrđen novim zakonom.

V. Prijedlog zaključka

Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine predlaže da se donese sljedeći

Z a k l j u č a k

1. Usvaja se Izvještaj o funkcioniranju sistema kolektivnog ostvarivanja autorskog i srodnih prava u Bosni i Hercegovini u periodu od 2005. do 2010. godine.
2. Donošenjem Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava („Službeni glasnik BiH” broj 63/10) i provedbenim propisima uspostavljen je zadovoljavajući pravni okvir za kolektivno ostvarivanje i u ovom trenutku nema potrebe za njegovim izmjenama i dopunama.
3. Pozivaju se autori i nosioci autorskog i srodnih prava da intenziviraju svoje aktivnosti s ciljem ispunjavanja uvjeta za izdavanje dozvole za kolektivno ostvarivanje njihovih prava.
4. Neophodno je angažirati relevantne institucije u Bosni i Hercegovini da utvrde istinito i potpuno finansijsko poslovanje postojećih kolektivnih organizacija.

VI. Prilog: Poslovanje postojećih kolektivnih organizacija